

הקטרוג שבוטל בה' טבת

פרשת הספרים גרמה לסערה משפטית, אבל הרבי ראה בטענות שנשמעו בבית המשפט קטרוג מלמעלה, ביטול הקטרוג הוביל לניצחון בבית המשפט שהפך לחג חב"די.

עוד פעם חג?

"יש לי יום יום חג" אומר השיר? זה עתה סיימנו לחגוג את חג החנוכה, והנה כבר מחר, ביום ראשון ה' טבת, יהיה יום חג נוסף אצל חסידי חב"ד. מה עכשיו אתם שואלים? אז אני אשמח לחלוק אתכם את הסיפור שעומד מאחורי החג הזה.

לאחר שהרבי הקודם ניצל מהשואה והגיע לארצות הברית בשנת 1940, הוא הביא איתו ספרייה גדולה שהייתה מאוד מאוד יקרה לו. היו שם ספרים שנשיאי חב"ד אספו דור אחר דור, והם למדו בספרים האלו. היו שם ספרים עתיקים ויקרי ערך בני מאות שנים, והרבי הקודם ממש מסר את נפשו עבור הספרייה. כשקנו את הבניין המפורסם 770 איסטון פארקווי, הספרייה שוכנה בבייסמנט של הבניין.

לפני ארבעים שנה, בשנת תשמ"ה, הספרנים שמו לב שספרים נעלמים מהמדפים. לאחרי שהתקינו מצלמה נסתרת גילו שאחד מבני המשפחה שעזב את חב"ד הרבה שנים לפני כן מתגנב בלילה, גונב את הספרים, ומוכר אותם לכל המרבה במחיר.

חסידי חב"ד פנו מיד לבית המשפט והוא הוציא צו מניעה המחייב לעצור את כל הגניבות והמכירות של הספרים. אותו אחד טען לבית המשפט באמצעות עורכי דינו שהספרים שייכים לו כדין, שכן הוא אחד מהיורשים החוקיים של הרבי הקודם.

הרבי, שהאירוע הזה הכאיב לו מאוד וגרם לו עוגמת נפש רבה, דיבר על

כך ברבים והכריז שהספרייה היא לא רכושו של אדם פרטי אלא של תנועת חב"ד, ומבחינה חוקית הספרייה שייכת לאגודת חסידי חב"ד שהוא מוסד מוכר על פי החוק, ולהם שייכים הספרים (כמו שכשנשיא ארה"ב עוזב את הבית הלבן אסור לו לקחת איתו מתנות שהוא קיבל בתור נשיא כי זה לא רכוש הפרטי, אלא רכוש המדינה).

כמובן שכל זה התגלגל לבית המשפט. בי"ט כסלו תשמ"ו החל המשפט. אחת הטענות במשפט שטענו עורכי הדין של הצד השני היה ש"אגודת חסידי חב"ד הוא מוסד לא פעיל כבר שנים רבות ורבים מחברי הוועד כבר נפטרו וכו'". בימי המשפט הרבי דיבר על הטענה הזאת ואמר כך: "כאשר נשמעת טענה שחסידי חב"ד אינם פעילים, אינם עוסקים בענייני יהדות כדבעי, הנה לכל לראש צריכים לדעת שטענה זו אין לה שחר? עד עתה עסקו ופעלו עולם ומלואו!".

מה שהרבי אמר כאן שאגודת חסידי חב"ד מייצגת את כל החסידים, ואם כן לטעון שחסידי חב"ד לא פעילים זוהי טענה מגוחכת. וכי מי פעיל כמו החב"דניקים??

הטיעון הרוחני

אבל אז הרבי לקח את זה למקום אחר לגמרי: "אמנם ביחד עם זה, עצם העובדה שנשמעת טענה כזו? מהוה הוכחה ש"יש בו" משהו מטענה זו". זאת אומרת שהרבי הביט על כל העניין ברובד הרוחני, ואם באים לאדם בטענה מסוימת, סימן שזה מגיע מלמעלה, דהיינו, בבית הדין של מעלה ישנם טענות על כך שחסידי חב"ד אינם פעילים.

נכון שהטוען בבית המשפט עושה את זה לטובתו האישית ואין שום צדק בטענה שלו, אבל מכיוון שטענה כזאת נשמעת בין כתלי בית המשפט הפדרלי סימן שזה מסר מלמעלה ועלינו לשאול את עצמנו מה בדיוק רוצים מאיתנו, הרי חסידי חב"ד הופכים את העולם בפעולות של הפצת יהדות.

נקדימון בן גוריון

הרבי הביא על כך סיפור מהגמרא שיעזור לנו להבין את המסר הרוחני של משפט הספרים. הגמרא מספרת על רבי יוחנן בן זכאי, המנהיג של העם היהודי בתקופה של חורבן בית המקדש השני ש"היה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו". תוך כדי הרכיבה, רבי יוחנן ראה מרחוק בחורה צעירה שמלקטת אוכל בתוך הזבל ונוברת באשפתות, וניכר שהיא סובלת מרעב. כשהיא הבחינה ברבי יוחנן בן זכאי היא "עמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני! אמר לה בת מי את? אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני".

נקדימון בן גוריון היה אחד משלושת עשירי ירושלים, והנה כאן עומדת בתו ומחפשת אוכל באשפה. שאל אותה רבי יוחנן: "בתי, ממון של בית אביך היכן הלך?" [?] להיכן נעלם כל הכסף של המשפחה? היא השיבה: האם אינך מכיר את המשל הידוע על "מלח ממון חסר"? המלח תפקידו לשמר את האוכל, ובירושלים היו אומרים שצריך למלוח את הכסף כדי שהוא ישתמר ולא יאבד. וכיצד מולחים את הכסף? על ידי נתינת צדקה. והם לא מלחו את הכסף (כלומר, לא נתנו צדקה) ולכן הכסף נאבד להם.

המשיך רבי יוחנן להתעניין אצלה: "ושל בית חמיך היכן הוא?" [?] איפה הכסף של השווער שלך? והיא השיבה שגם הכסף הזה אבד. הגמרא מספרת שהיא המשיכה ואמרה לרבי יוחנן: "אמרה לו רבי, זכור אתה כשחתמת על כתובתי? אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אבוא חוץ משל חמיה". כשרבי יוחנן סיפר זאת הוא פרץ בבכי (כתובות סו, ב)

ממשיכה הגמרא ושואלת: "ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה?" הרי ישנם סיפורים בתלמוד על נדיבותו, "שנתן צדקה בריבוי מופלג!".

מסופר שפעם בתקופת בית שני הגיעו הרבה עולי רגלים לירושלים לחג, ולא היה להם מים לשתות. נקדימון פנה לשר אחד ואמר לו שילוה לו שתים עשרה מעיינות מים עבור עולי הרגל עד יום מסוים, ואם הוא לא

מחזיר לו מעיינות מים הוא יצטרך לשלם לו שתים עשרה כיכר כסף. אותה שנה היתה שנת בצורת, ואותו שר היה בטוח שלא ירד גשם, ובעקבות כך הוא יתעשר מאוד.

הגיע יום פריעת החוב. שלח אותו שר מסר לנקדימון: שלח לי מים או כסף. ענה לו נקדימון: "עדיין שהות ביום", היום עדיין לא נגמר. "לגלג עליו אותו אדון ואמר: כל השנה כולה לא ירדו גשמים ועכשיו ירדו גשמים?!". נקדימון נכנס לבית המקדש כשהוא עצב פנה לקב"ה בתפילה ואמר: "גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי² אלא לכבודך עשיתי שיהיו מים מצויין לעולי רגלים". מיד התקדרו השמים בעננים התחיל לרדת גשם עז וכל אותם שנים עשר מעיינות התמלאו מים.

אותו שר טען לנקדימון שהגשם התחיל לרדת אחרי שקיעת החמה, ואם כן המים שירדו הם רווח נקי שלו, ונקדימון עדיין חייב לעמוד בהסכם ולשלם את חובו. נקדימון שוב עלה לבית המקדש, פנה לקב"ה וביקש שהקב"ה יעשה לו נס. מיד נתפזרו העננים וזרחה החמה והוכח לכולם שזה עדיין אותו היום (תענית יט,ב). רואים מהסיפור הזה שכל דבר שהיו צריכים בירושלים היו פונים לנקדימון בן גוריון, ואם כן איך אפשר לומר שלא נתן צדקה?

וכך מתרצת הגמרא: "כדבעי ליה למיעבד לא עבד". דהיינו נכון שהוא "נתן צדקה בריבוי מופלג שלא בערך לגבי שאר ישראל", אבל זה לא בערך למה שהיה בכוחו לתת.

כאן המשיך הרבי ואמר: "עצם הטענה על העדר הפעילות, עם היות שאין לה שחר, יש בה הוראה³ שלמרות כל מה שעשה ופעל אין זה כדבעי ליה למיעבד". הרבי מיד הוריד את זה לפסים מעשיים ואמר שצריך "להוסיף בכל הפעולות של 'בתי חב"ד' בכל מקום⁴ ובמקום שלעת עתה לא קיים 'בית חב"ד' (מאיזו סיבה שונה ומשונה) יש לייסד בית חב"ד תיכף ומיד! (תו"מ תשמ"ו ח"ב עמ' 191 ואילך).

למה זה קרה?

שנה לאחרי המשפט התקבל פסק הדין שבו נכתב שהספרים אינם רכוש הפרטי של אף אדם אלא הם שייכים לאגודת חסידי חב"ד. הפסק דין התקבל ביום שלישי ה' טבת תשמ"ז.

בשיחה שהרבי דיבר באותו יום (תו"מ תשמ"ז ח"ב עמ' 170) הוא הסביר שלמדים מפרשת השבוע ויגש שצריך להביט על כל אירוע שקורה לאדם בחיים שזה מסר משמיים. כמו בסיפור של יוסף הצדיק, אחרי שיוסף התוודע אל אחיו במילים "אני יוסף העוד אבי חי" נאמר שהם מאוד נבהלו ולא יכלו לענות לו. ואז יוסף החל לנחם אותם ולדבר על לבם. הוא אמר להם שלא יתעצבו על זה שמכרו אותו "כי למחיה שלחני אלקים לפניכם" כדי "להיות לכם לפליטה גדולה", דהיינו להציל אותם מרעב, ואז הוא מוסיף: "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים". יוסף הביט על כך שזה שהוא הגיע למצרים על אף כל הכאב והצער שאחיו גרמו לו, זה בשליחותו של הקב"ה, דהיינו כל מה שקורה לאדם זה בשליחותו של הקב"ה.

בהתאם לכך, המשיך הרבי ואמר, שלמשפט הספרים יש מסר ברור מלמעלה מה הקב"ה מצפה מאיתנו. "הטענה היתה כביכול שאגודת חסידי חב"ד אינה פעילה¹ היתכן שיש מקום לטענה כזו לאחר שפעלו גדולות ונפלאות, ולכן הביאור היחידי שניתן למצוא בתור סיבה שגרמה לטענות אלו² היא כדי שעל ידי זה יתווסף כמה פעמים ככה³ בהפצת התורה והיהדות".

תנופה חדשה בעולם ה'שליחות'

הרבי המשיך ללמוד מסר ממה שנאמר בהמשך של פרשתנו. מסופר בפרשה שכשהשבטים חזרו לארץ כנען וסיפרו ליעקב על כך שיוסף חי, מספרת התורה: "ותחי רוח יעקב אביהם". אחרי עשרים ושתים שנה שהוא התאבל על יוסף הוא כאילו חזר לעצמו ושב לחיים.

המשיך הרבי ושאל: איך בימינו, אלפי שנים מאוחר יותר אנו יכולים להחיות את יעקב אבינו? התשובה לכך גם היא נמצאת בתורה. הגמרא אומרת "יעקב אבינו לא מת". שואלת הגמרא הרי עשו לו לוייה והספידו אותו, אם כן מהו הפירוש "לא מת"? אלא "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", דהיינו עד כמה יעקב יהיה חי זה תלוי בנו. אם אנו ממשיכים בדרכו של יעקב אבינו אז גם הוא חי איתנו.

ולכן על כל אחד לדאוג שהוא ימשיך את המורשת של יעקב אבינו, וישפיע על אחרים שגם הם יחיו בדרכו של יעקב אבינו, וכך "הוא בחיים".

אני יכול לספר לכם שבאותה שנה החלה תנופה חדשה של "שליחות" בעולם. מאז משפט הספרים הרבי עודד שוב ושוב הקמת בתי חב"ד בכל פינה בעולם, וכל אלו שלמדו ב-770 באותם ימים יצאו לשליחות, והמטרה של השליחות היא להביא לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.